

Finanskomitéen,
Stortinget

Kopi til: Næringskomiteen, Utdannings- og forskningskomitéen, Finansdepartementet,
Kunnskapsdepartementet, Kommunal-, og moderniseringsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet

Dato 15.03.2020

Abelias innspill til regjeringens krisepakke - COVID-19

Abelia er foreningen for kunnskaps- og teknologibedrifter i NHO. Vi organiserer 2.400 virksomheter med ca. 50.000 årsverk. Vår visjon er "drivkraft for kunnskapsfunnet". Abelia har medlemmer innen blant annet IKT, rådgivning, utdanning, forskning, ideell sektor og kreative virksomheter.

Norsk næringsliv er inne i en svært vanskelig periode på grunn av den pågående situasjonen etter utbruddet av Covid-19. Abelia har tett kontakt med våre medlemmer i kunnskaps- og teknologibransjen, og er opptatt av det iverksettes politiske tiltak som gjør at norske bedrifter klarer å komme seg gjennom den pågående krisen.

Innledningsvis vil vi si at vi støtter oss til de foreslåtte innspillene til NHO, og på generelt grunnlag må nå staten ta på seg et større ansvar for permitterte og sykemeldte ansatte enn i en normalsituasjon.

Felles for alle virksomheter er at det er behov for kortere arbeidsgiverperiode ved sykefravær og pålagt karantene. I noen bedrifter er det tilfeller hvor størsteparten av staben er satt i karantene, som fører til at arbeidsgiver må betale 16 dagers lønn i arbeidsgiverperioden før det offentlige tar over. For mange hardt pressede bedrifter kan dette føre til en svært vanskelig situasjon.

Krisen treffer mange bransjer i ulike faser av verdikjedene. Det er derfor viktig at krisepakkene som nå vedtas treffer bredt, slik at hele næringslivet kommer seg gjennom den kritiske tiden fremover.

Rådgivning, digitalisering og teknologi

Det råder mye usikkerhet i næringene nå. Rådgivernæringen blir raskt en salderingspost og mister oppdrag, telekom har stort trykk på tjenestene sine og oppetid har blitt enda mer kritisk, IKT-infrastrukturen for øvrig er helt avgjørende for nærmest alle deler av samfunnet, og IT-selskap rammes av svikt i kundekontakt. Bedriftene frykter nå en drastisk nedgang i ordre fremover. I sum hundretusener av arbeidsplasser som går inn i en usikker tid og det er stor uro for hvordan situasjonen vil utvikler seg dag for dag.

Videre er det bekymring knyttet til mulig økt sårbarhet og økt uønsket aktivitet innen cybersikkerhet. I takt med økt avhengighet til å arbeide borte fra vanlige kontorfasiliteter øker avhengigheten til, og behovet for, digitale samhandlingsløsninger.

Samtidig som at næringen har betydelige utfordringer representerer de også gode muligheter for å være til støtte i den situasjonen som nå preger samfunnet.

Abelia anbefaler at:

- Bruk handlingsrommet gjennom unntaksbestemmelsene i anskaffelsesregelverket slik at anskaffelser kan gjennomføres raskt og effektivt uten forutgående kunngjøring.
- Igangsett prosjekter som er klare og som uansett skal gjennomføres. Dette dreier seg om gjennomføring av anskaffelser som allerede er utredet, planlagt, prosjektert e.l., men hvor oppdragsgiver mangler finansiering. Dette kan gjennomføres umiddelbart på samme måte som under finanskrisen i 2008.
- Forenkle forlengelse av eksisterende kontrakter som nylig har utløpt og hvor fornyingen påvirkes av en krevende administrativ situasjon.
- Offentlig innleie av rådgivningstjenester må ikke opphøre, men videreføres så langt det er mulig i tråd med helsefaglige råd. Svært mange selskap er avhengige av at oppdragene fortsetter for å klare seg gjennom krisen.
- Det må sikres at tilgangen til ekspertise innen IKT-sikkerhet fra både offentlig og privat sektor opprettholdes. E-kom og IKT-sikkerhet er definert som samfunnskritiske områder, hvor spesielle anbefalinger gjelder. Flere bedrifter er usikre på om de er innenfor denne definisjonen. Dette må klargjøres.
- Med utstrakt karantene og pålagt hjemmekontor er det betydelig behov for digitale løsninger. Det bør settes av midler til offentlige instanser i både stat, kommune og fylkeskommune for anskaffelse og implementering av løsninger for digital samhandling på tvers av geografiske lokasjoner i offentlig sektor.
- Det må sikres fortsatt kapasitet og investering i bygging og vedlikehold av digital infrastruktur.

Innovasjon, næringsutvikling og forskning

Gründer-, vekst- og mindre bedrifter

Gründerbedriftene i Norge er de som skal utvikle teknologien, tjenestene og forretningsmodellene som skal utgjøre morgendagens næringsliv. Gründerbedrifter og små bedrifter er særlig utsatt i denne situasjonen, med høy avhengighet til enkeltkunder og at de i liten grad har en kapitalbuffer for å komme seg gjennom vanskelige tider.

Abelia foreslår derfor at det fremmes en pakke for å støtte opp om oppstartsbedrifter og gründerbedrifter spesifikt for å hindre at kortsiktige utfordringer i krisetid gir sterke langsiktige konsekvenser.

Abelia anbefaler at:

- Arbeidsgiveravgiften for selskap med 25 ansatte eller færre, kuttes.
- Utsetting av skatter og avgifter er et effektivt tiltak. Regjeringen har foreslått utsatt skatt som innbefatter særlig selvstendig næringsdrivende. Små aksjeselskap som betaler skatt og avgift på ansatte eller omsetning, bør også få samme utsettelse av krav om skattebetaling. Utsettelsene bør ha umiddelbar virkning.
- Innovasjon Norge utsetter tilbakebetaling av lån
- Innovasjon Norge gis rammer for å bidra til bedre likviditet for gründere og oppstartsselskaper. Staten og bankene må samarbeide om likviditetslån, der staten avlaster noe av risikoen for bankene.

Innovasjonsselskapene og inkubatorer

Innovasjonsselskapene er, på samme måte som forskningsinstituttene, avhengige av midler fra staten og næringslivet. Det er nå sterk frykt for at næringslivet trekker seg ut av økosystemene for innovasjon. Innovasjonsselskapene må gis forutsigbarhet fremover, og rapporteringskravene må tilpasses situasjonen.

Abelia anbefaler at:

- SIVA og Innovasjon Norge, som finansierer inkubatorprogrammet, næringshageprogrammet, Norsk katapult og klyngeprogrammet, hensyntar at det har blitt produsert færre tjenester i den perioden hvor innovasjonsselskapene har holdt stengt når tellekantene skal gjøres opp mot slutten av 2020.
- Tildele de avsatte pre-såkornmidlene i statsbudsjettet 2020 til inkubatorer/TTOer snarest fremfor å avvente administrative prosesser med overføring av ansvaret fra Innovasjon Norge til Investinor.
- Det innføres betalingsfritak for bedrifter som er del av inkubatorer, og øke rammene tilsvarende for inkubatorene.

Muliggjøre og skalere helseteknologi i møte med epidemien

Selskapene innen helseteknologi spiller en svært viktig rolle i hvordan vi effektivt kan møte utfordringene epidemien gir oss. Helseteknologiselskapene opplever for tiden sterk etterspørsel, og de må settes i stand til å utvikle løsninger raskt.

Abelia anbefaler at:

- Kapitalvirkemidler som gjør at helseindustri som skal skalere produksjon kan låne penger til meget lav/ingen rente.
- I denne sammenheng – se på muligheten for å gjøre det enklere og mer fleksibelt for Innovasjon Norge til raskt å kunne agere når det kommer henvendelser fra helsenæringen/næringsliv i Norge. Dette inkluderer:
 - o Garantier til produksjon og anskaffelse av materiell
 - o Lån: IN må få fire på kravene til egenkapital til selskapene. Vurdere nullrente.
 - o Lempe på krav til å innvilge innovasjonskontrakter i Innovasjon Norge, slik at IN raskt kan innvilge denne type prosjekter som gjør at selskaper raskt kan utvikle nødvendige produkter.
- Finansiering til utvikling av en digital markeds plass mellom helsetjenesten og helseindustrien. Norway Health Tech kan ta ansvar for å utføre jobben. Kan iverksettes/utføres på 2-3 uker. Ca 700 000 NOK.
- Tiltak som kan avhjelpe rekrutteringsbehov til norsk helseindustri. Tiltak: egen digital plattform/mobilisering: inntil 500 000 NOK.
- Etablering og bevilgning til «pilot-h»: Se forslag som ble spilt inn og utviklet som del av Stortingsmelding 18 – Helsenæringen. Dette vil bidra til at bedrifter raskt kan utvikle og verifisere nye produkter og løsninger.
- Etablering av fond for helseindustrien – 500 millioner NOK til 1 mrd NOK – for 50/50 finansiering av egenkapital mellom privat og offentlig. Dette vil også stimulere investorer til å investere i en fremtidsorientert, global sektor og skape arbeidsplasser i Norge.
- Finansiering til klyngen Norway Health Tech / klyngene som nå jobber iherdig med å mobilisere eksisterende helsenæring inn mot sykehus, kommuner og fastlegene. Det er mye helseindustri i Norge som kan levere løsninger, men grunnet en helsetjeneste i Norge som ikke har kjøpt av norsk helseindustri, er det ikke etablerte linjer og dialog mellom partnere. Dette jobber aktører

som Norway Health Tech nå med å etablere, men p.t. uten finansiering. En pakkefinansiering på 2 millioner NOK er svært nødvendig.

- Tiltak for omstilling av annen industri til helseindustri – med fokus på utvikling, test og produksjon. SIVA kan forvalte virkemiddelet. Klyngene utføre. Inntil 5 millioner NOK.

Forskningsinstituttene

Norge har en stor instituttsektor som er svært viktig for kunnskapsutviklingen i Norge, for kommersialisering av forskningsresultater og næringsrettet forskning- og utvikling.

Forskningsinstituttene befinner seg i dag i en sårbar posisjon ved at de er svært avhengig av eksterne midler både fra offentlige virkemiddelaktører som Norges forskningsråd og fra private samarbeidspartnere. De opplever nå at bedrifter utsetter og terminerer forskningssamarbeid, med den konsekvens at instituttene vil måtte ta ned kapasitet gjennom permittering. Det er viktig at de offentlige bidragsyterne til forskningsinstituttens prosjekter tilpasser seg situasjonen.

Abelia anbefaler at:

- En strakstiltakspakke som innebærer engangsøkning av forskningsinstituttens grunnfinansiering for å sikre at de kommer gjennom situasjonen med utsatte/forsinkede prosjekter.
- En tiltakspakke for samtidig forskning på konsekvensene av korona-viruset. En slik tiltakspakke bør ha et bredt vitenskapelig tilfang, slik at vi kan bygge solid forståelse for epidemiens konsekvenser på samfunnet.
- Søknadsfristene til Forskningsrådet for mai må utvides, tildelingsprosedyrene må endres og overføring av prosjektmidler for 2021 må håndteres fleksibelt.

Utdanning

Utdanningssektoren rammes på flere måter av krisen. Store deler av befolkningen befinner seg i utdanningsløpet på et nivå mellom barnehage og høyere utdanning, mange i arbeidslivet har barn i utdanning og svært mange jobber i utdanningssektoren. Tiltakene som iverksettes om utdanning må være innrettet på en slik måte at det gir forutsigbarhet for aktørene, og at de kan fortsette å opprettholde den samfunnskritiske funksjonen de fyller.

Barnehager

Abelia anbefaler at:

- Det er uavklart hvorvidt foreldre skal fortsette å betale til tross for pålegg om å stenge. Dette fremkommer ikke av lovverket. Det må avklares hvem som dekker den regningen
- Kommunetilskuddene som barnehagene tildeles varer fire uker av gangen. Barnehagene bør få rett på tilskudd inntil denne krisesituasjonen er avklart. Det er viktig at det legges til rette for at barnehagene kan gi et tilbud til foreldre med arbeid innen kritiske samfunnsfunksjoner så lenge det er nødvendig.
- Budskapene om hva som skal gjøres fra sentralt hold er til tider lite presise. Konsekvensen er at kommunene har en varierende tolkning av tiltakene som igangsettes, noe som skaper usikkerhet. Abelia etterspør at de sentrale og nasjonale tiltakene spisses slik at vi sikrer lik tolkning på kommunalt nivå.
- I den videre prosessen må likebehandling av private og offentlige barnehager sikres. Her etterspør Abelia nasjonale føringer som sikrer dette.

Friskoler

Abelia anbefaler at:

- Ved krav fra offentlige myndigheter om å stenge skolene, bør også myndighetene stå økonomisk ansvarlig for stengingen.
- Ikke alle friskoler har den nødvendige kompetansen og infrastrukturen til å levere 100 % nettbasert undervisning. Det må derfor avklares om de kan kjøpe tjenesten fra eksterne leverandører, om myndighetene dekker kostnader, og hvorvidt de som leverer tjenestene blir omfattet av et utbytteforbud.
- Skolene settes under ekstra press ved at det pålegges krav om digital undervisning, samtidig som de må opprettholde fysisk undervisning for barn av foreldre med samfunnskritiske roller. Skoler godkjent under Friskoleloven og Opplæringslovens § 2-12 må kompenseres for de ekstra kostnadene dette medfører

Private fagskoler

Abelia anbefaler at:

- Mange av fagskolene finansieres 100% av skolepenger. Dersom situasjonen blir langvarig og fagskolene, gitt omstendighetene, ikke makter å levere et fullgodt tilbud, så kan det være at det vil komme krav om tilbakebetaling av skolepenger eller tilbakeholdelse av skolepenger. Gitt at det er de offentlige myndighetene som har pålagt skolene å stenge, så vil det være naturlig at de også tar det økonomiske ansvaret for eventuelle krav.
- Ikke alle fagskoler har den nødvendige kompetansen og infrastrukturen til å levere 100 % nettbasert undervisning. Det må derfor avklares om de kan kjøpe tjenesten fra eksterne leverandører, om myndighetene dekker kostnader, og hvorvidt de som leverer tjenestene blir omfattet av et utbytteforbud. En merkostnad for enkelte studier vil være å kompensere tilgang til kostbart spesialutstyr, kostbare programvarelisenser og f.eks. film- og musikkstudio.

Private høyskoler

De private høyskolene har mange studenter og ansatte som er rammet av situasjonen. Ettersom helse- og omsorgsdepartementet vedtok å stenge alle høyere utdanningsinstitusjoner, har mye av undervisningen, administrasjonen og eksaminasjon måtte flyttes fra fysiske lokasjoner til det digitale rom. Private høyskoler er særlig sårbare for pålegg som kan føre til studentfracfall, da skolene er finansiert av semesteravgiftene.

Abelia anbefaler at:

- Alle tiltak rettet mot universitets- og høyskolesektoren må hensynta den særlige sårbarheten til de private utdanningsinstitusjonene, og det må klargjøres om høyskolene kan kjøpe tjenester for å levere 100 % digital undervisning fra eksterne leverandører, om myndighetene vil dekke dette, og at leverandørene av tjenestene ikke blir omfattet av utbytteforbudet.
- Det er viktig å presisere at alle tiltak som forlenger semesteret, eller minsker studieprogresjonen til studentene vil innebære en økt kostnad for utdanningsinstitusjonene.
- Det må unngås at merkostnaden knyttet til de private institusjonenes flytting fra fysisk til digital undervisning i siste instans legges over på studentene. En måte å løse dette på er at staten midlertidig øker studiepoengfinansieringen for private høyskoler, samt at private høyskoler som ikke mottar offentlig finansiering kompenseres på tilsvarende vis.

Med vennlig hilsen,

Øystein E. Søreide

Øystein E. Søreide
Administrerende direktør